Կ. Հ. Հրատարակչ. Ընկ.

Հայ գրերի գիւտի 1500-ամ. եւ հայ տպագրութեան 400-ամեայ յօբելեանի առիթով

Լոյս տեսաւ չքեղ հրատարակութեամբ

,,Ս. Նազարեանի երկերը“

I հատոր

կենսագրական ակնարկով (Ն. Ադբալեանի), հեղինակի պատկերով, ձեռագրի օրինակով, «Հիւսիսափայլի» նկարով և նրա բոլոր աշխատութիւնների մանրամասն ցանկով։

Գինն է **1** ր. **50** կոպ.։

Դիմել՝ Թիֆլիսի և գաւառների հայ գրավաճառներին, ընկ. ճիւղերին, հայաբնակ վայրերի մանր վարկի ընկ. և աշխատակից անդամներին։ Պահեստը ընկ. մօտ. Тифлисъ, Абасъ-Абадская пл. № 7.

(ա.օ.) առ. 873. 2—1

ՈՂՋՈՅՆ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՏՕՆԻՆ

Այսօր, Փրկչական 1913 թւականի նոյեմբերի 12-ին, մեր երանելի թարգմանիչների յիշատակութեան օրը, ի սփիւռս աշխարհի ցրված հայ ազգը տօնում է իր պատմական և քաղաքակրթական կեանքի երկու նշանաւոր կոթողների՝ Գրերի գիւտի և Տպագրութեան սկզբնաւորութեան միացեալ փառաւոր յօբելեանը։

1500 տարիներ են անցել այն օրից, երբ ասորական, յունական, պարսկական գրեր գործ ածող և իր եկեղեցիներում օտար և իրան անհասկանալի լեզուներով ժամասացութիւն լսող հայ ժողովուրդը հնարաւորութիւն ստացաւ, շնորհիւ ս. Մեսրոպի գիւտի, ունենալ ազգային ինքնուրոյն և անկախ քաղաքակրթութեան, գրականութեան գործօնը՝ սեփական մայրենի այբուբենը։ Եւ այդ սքանչելի գիւտը, կատարված հայոց եկեղեցու մի վարդապետի ձեռքով, գործակցութեամբ նոյն եկեղեցու պետի՝ ս. Սահակի, առաջ բերեց յետագայում նաև մի զարգացեալ, մշակեալ, կլասիկ լեզու և մի չքնաղ կլասիկ գրականութիւն, որի ծաղկեալ դարաշրջանը կոչվեց ոսկեայ դար։

Եւ հայ ժողովրդի ստեղծագործական միտքը ստեղծեց, շնորհիւ ս. Մեսրոպի գիւտի, ոչ միայն եկեղեցական ճոխ մատենագրութիւն, այլ և աշխարհիկ, փիլիսօփայական, գիտական, բանաստեղծական, հռետորական գրականութիւն, այլ և վերածեց հայ բարբառի հռոմէական և յունական կլասիկ գրականութեան գանձերը։

400 տարիներ են անցել այն օրից, երբ մի անյայտ տպագրիչ, որին մարմնացնում ենք «Մեղապարտ Յակոբի» մէջ, հիմնեց հայկական առաջին տպարանը Վենետիկում և հայ ժողովրդին մասնակից արեց Գուտտենբերգի անմահ գիւտին, որին մեծապէս պարտական են բոլոր եւրօպական ազգերը իրանց հոյակապ և մեծ քաղաքակրթութիւնը։

Ահա այսօր համայն հայ ժողովուրդը, առանձնապէս զանազան հայաբնակ վայրերում և հաւաքապէս՝ Էջմիածնում յանձին իր պատգամաւորների և ներկայացուցիչների, նախագահութեամբ պետին այն եկեղեցու, որի վարդապետները ստեղծեցին Հայկական Գիրը 1500 տարի առաջ, ինչպէս և զարգացրին Հայ Տպագրութիւնը 400 տարի առաջ, իր երախտագիտութիւնն է արտայայտում մեծ գործիչներին և երկրպագում է մեծ գաչի աճիւնին, որ հանգչում է Օշականի եկեղեցու գամբարանում, Քասախ պատմական գետի ափին։

Այսօրվայ տօնը միայն եկեղեցական կամ կրօնական տօն չէ. նա ազգային ինքնագիտակցութեան, հայ ժողովրդի հոգեոր, բարոյական և մտաւոր անկախութեան, հայ մտքի ինքնուրոյնութեան տօնն է։

«Մշակը», որ մի ամբողջ տարի քարոզեց, ժողովրդականացրեց համազգային այդ մեծ տօնի գաղափարը, «Մշակը», որ մի ամբողջ տարի յամառ կռիւ և պայքար մղեց այդ գաղափարի տարածման և յաղթանակի համար, այսօր իր հրճուանքը և ուրախութիւնն է յայտնում, որ իր անդուլ ջանքերը աջողութեամբ պսակվեցին և Համազգային Յօբելեանը այսօր ոչ միայն ազգովին, համաժողովրդականօրէն է տօնվում, այլ և յաւերժացվում է մի գեղեցիկ և մեծ ակտով, դպրոցական ֆօնդով, որով պէտք է պահպանվեն և զարգանան մեր ազգային, ժողովրդական դպրոցները, որտեղից միայն կարող են դուրս գալ Հայ Գիրը և Հայ Տիպը ճանաչող ու գնահատող, Հայ Լեզուն և Գրականութիւնը պահպանող ու զարգացնող սերունդներ։

Շնորհաւորում ենք հայ ժողովրդին իր այսօրվայ մեծ քաղաքակրթական և խաղաղասիրական տօնի համար։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

10 նոյեմբերի

Հռոմ.—Ստատս-սեկրէտար Կոկովցեվը գիշերն անցրեց համեմատաբար հանգիստ, քնեց 2—3 ժամ։ Առաւօտը տաքութիւնն էր 38,3, զարկերակը 96։ Հիւանդը իրան թոյլ է զգում, ախորժակ չունի։ Կարմիր քամին շարունակում է աստիճանաբար տարածվել դէմքի վրա։ Ընդհանուր դրութիւնը լաւ է, հիւանդութիւնը ընթանում է նորմալ կերպով։

Պետերբուրգ. — Տօբօլի եպիսկոպոս Ալէքսէյը նշանակվեց Վրաստանի էկզարխ։

Բենեշաու.—Ժամանեց գերմանական կայսրը, որին կայարանում դիմաւորեցին արքիդուքս Ֆրանց-Ֆէրդինանդը և դքսուհի Հօհենբէրգը։ Օգոստափառ անձերը մեկնեցին Կոնօպեշտ ամրոցը, ուր կայացաւ ճաշ 25 հոգու ներկայութեամբ։

Վիէննա.—Լրագիրների մեծ մասը գանգատվում է պետական աննպաստ ելեմտի դէմ, որ նախատեսում է կէսմիլիարդ փոխառութեան անհրաժեշ-

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

10 նոյեմբերի

Աթէնք.—Հաշտութեան վեհաժողովի նիստում կայացաւ համաձայնութիւն շատ կէտերի նկատմամբ։

Սօֆիա. — Հայրենիքում մնացած Կըրք-Քիլիսէի բօլգար ազգաբնակութիւնը հալածվում է թիւրքերից, որոնք ստիպում են բօլգար քահանաներին, ուսուցիչներին և երեւելիներին ստորագրել յայտարարութիւններ, թէ շինական ազգաբնակութիւնը յօժարակամ է հեռանում հայրենիքից։

Սկօպլէ.—Բօսնեակները, որոնք հանդիսանում են սերբիական մահմեդականներ Նովօբազարի շրջանում, մեծ թւով գաղթում են Թիւրքիա։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԱՌԵՐԻ ԳԻՒՏԻ ՅՕԲԵԼԵԱՆԸ

(Սեփական հեռագիր)

Էջմիածին, 11 նոյեմ. առ. ժ. 10-ին

Եկել են պատգամաւորներ Թիֆլիսից, Բագուից, Ալէքսանդրօպոլից, Շուշուց, Թաւրիզից, Վանից, Արմաւիրից, Մոսկվայից, Բաթումից։

Պատգամաւորները ներկայացան Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին։ Նրանց անունից ճառ արտասանեց Համբարձում Առաքելեանը։

Շնորհաւորելով եկեղեցական-ազգային ու կուլտուրական մեծ տօնը։ Վեհափառ Կաթողիկոսը շնորհակալութիւն յայտնեց և օրհնեց հայ ժողովուրդը։

Առաքելեանը ներկայացրեց Պօղոս Նուպար-փաշայի յանձնարարական նամակը*)։

Գալիս են հետզհետէ նոր պատգամաւորներ։

Եղանակը հրաշալի է, տրամադրութիւնը տօնական։

Հ. Առաքելեան

*) Այդ նամակը հրատարակում ենք «Մշակի» ներկայ համարում։ Խմբ.